

2025-09-17

Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm
Land

Sofia Hylander
070-562 13 75
sofia.hylander@tco.se

Promemoria ”En särskild ersättningsmodell för utbildning för omställning och vidareutbildning för yrkesverksamma”

U2025/01339

TCO har erbjudits att lämna synpunkter på promemorian ”En särskild ersättningsmodell för utbildning för omställning och vidareutbildning för yrkesverksamma” och inkommer härmed med följande yttrande.

Inledning

För TCO är kunskap den allra viktigaste nyckeln till välbefinnande och välfärd. En välutbildad befolkning stärker tillväxt och konkurrenskraft, ökar social rörlighet och underlättar omställning. TCO har därmed sedan start arbetat för breda utbildningsinvesteringar och ett välfungerande utbildningssystem – det lägger grunden för både framtidens kompetensförsörjning och det goda samhället.

Som företrädare för TCO-förbundens medlemmar – tjänstemännen – har TCO:s utbildningspolitiska ställningstaganden ett tydligt omställningsperspektiv: Hur skapar vi bättre möjligheter till utbildning, omställning och vidareutbildning genom hela arbetslivet?

TCO har i flera undersökningar visat att det finns ett stort utbildningsbehov bland yrkesverksamma tjänstemän och att tjänstemännen, som ofta har en akademisk utbildning i botten, ser högskolan som en naturlig väg för vidareutbildning.

Omställningsstudiestödet är därmed helt centralt för tjänstemännens möjligheter till vidareutbildning. Men för att stödet ska nå sin fulla potential har TCO verkat för att högskolan får i uppdrag att utveckla ett utbildningsutbud för yrkesverksamma med korta och flexibla kurser anpassade utifrån arbetsmarknadens kompetensbehov.

Mot denna bakgrund välkomnar TCO promemorian om en särskild ersättningsmodell för utbildning för omställning och vidareutbildning för yrkesverksamma. Promemorians förslag svarar till stora delar upp mot det TCO efterfrågat under många år; ett förstärkt utbildningsutbud som tillgodoser de yrkesverksamma tjänstemännens behov av vidareutbildning och omställning.

Sammanfattande synpunkter

TCO är övergripande positiva till utredningens förslag om en särskild ersättningsmodell för utbildning för omställning och vidareutbildning för yrkesverksamma. Den föreslagna modellen minskar de risker som finns för lärosäten i nuvarande ersättningssystem kopplat till osäkerhet kring söktryck, mindre studerandegrupper och en eventuell lägre prestationsgrad.

TCO välkomnar också att modellen innehåller en särskild ersättning för utveckling av ny utbildning för yrkesverksamma – detta skapar ytterligare incitament för ett förnyat utbildningsutbud.

TCO ser dock – i likhet med Svenskt Näringsliv/PTK/LO – behov av vissa justeringar i förslaget för att de nya utbildningar som utvecklas inom ramen för den nya ersättningsmodellen ska vara fullt kompatibla med omställningsstudiestödet.

TCO *avstyrker* därmed förslagen att den särskilda ersättningsmodellen endast får användas för utbildning som ges på deltid och som maximalt omfattar 5,5 högskolepoäng. För fördjupade resonemang och förslag avseende hur den särskilda ersättningsmodellen bör utformas för att vara fullt kompatibel med omställningsstudiestödet hänvisar TCO till Svenskt Näringsliv/PTK/LO:s gemensamma yttrande.

TCO delar utredningens bedömning att den särskilda ersättningsmodellen bör kombineras med en omfördelningsmodell – det är rimligt och nödvändigt med en viss omfördelning av resurser både mellan och inom lärosäten. Det är samtidigt viktigt – vilket promemorian också påpekar – att omfördelningen är av begränsad omfattning. De fördelningskomponenter som föreslås, i synnerhet den som omfördelar utifrån examina, behöver därmed utredas ytterligare vad gäller utformning och potentiella effekter.

Utredningens uppdrag var att ta fram förslag som kan hanteras inom nuvarande ekonomiska ramar. TCO delar dock Svenskt Näringsliv/PTK/LO:s gemensamma bedömning att lärosätena behöver tillföras nya öronmärkta resurser utöver nuvarande takbelopp för den särskilda ersättningsmodellen, fram till dess att en omfördelningsmodell tas i bruk. TCO bedömer att ytterligare resurser är nödvändiga för att sektorn som helhet ska ges incitament och förutsättningar att använda den särskilda ersättningsmodellen tillräcklig snabbt och i tillräcklig omfattning.

TCO tillstyrker därmed promemorians förslag om en särskild ersättningsmodell på ett övergripande plan, med de justeringar som redovisats ovan. TCO ställer sig även positiva till en snabb implementering och *tillstyrker* promemorians förslag att den

särskilda ersättningsmodellen ska träda i kraft redan den 1 januari 2026.

TCO bedömer sammantaget att den särskilda ersättningsmodellen har goda förutsättningar att svara upp mot det TCO efterfrågat under många år; ett förstärkt utbildningsutbud som tillgodoser de yrkesverksamma tjänstemännens behov av vidareutbildning och omställning.

Det är samtidigt viktigt att lärosäten inte ser utbildningar inom ramen för den särskilda ersättningsmodellen som den enda lösningen på ett utbildningsutbud för omställning och livslångt lärande. Behoven av omställning och vidareutbildning är individuella vilket förutsätter ett brett och varierat utbildningsutbud som både innehåller långa program och korta och flexibla kurser som kan läsas på distans eller deltid. Att säkerställa ett brett och varierat utbildningsutbud som tillgodoser olika studentgruppers behov är fortfarande en viktig del av lärosätenas uppdrag att främja ett livslångt lärande.

Therese Svanström
Ordförande

Sofia Hylander
Utredare